

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS VALTION JA HELSINGIN SEUDUN KUNTIEN VÄLISEKSI SOPIMUKSEKSI SUURTEN INFRAHANKKEIDEN TUKEMISESTA JA ASUNTOTUOTANNON EDISTÄMISESTÄ

1. Valtioneuvoston periaatepäätös

Valtioneuvosto hyväksyy periaatepäätöksenä liitteenä olevan neuvottelutuloksen valtion ja Helsingin seudun kuntien väliseksi sopimukseksi liikenteen infrahankkeiden tukemisesta ja alueen asuntotuotannon edistämisestä.

Sopimuksen tarkoituksena on toimeenpanna pääministeri Stubbin hallitusohjelmaan 24.6.2014 sisältyvä tavoite tukea Helsingin seudun suuria infrastruktuurihankkeita ja edistää samalla alueen asuntotuotantoa, jos kunnat puolestaan sitoutuvat kaavoituksen vauhdittamiseen ja tonttitarjonnan merkittävään lisäämiseen.

Valtion puolelta sopimuksen allekirjoittajaosapuolina ovat liikenne- ja viestintäministeriö, ympäristöministeriö, valtiovarainministeriö, Liikennevirasto, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA sekä Uudenmaan ELY -keskus.

2. Asian valmistelu

Kulttuuri- ja asuntopoliittinen ministeri Pia Viitanen asetti 4.8.2014 neuvotteluryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella hallitusohjelman mukainen valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen sopimus hankkeiden rahoituksen edellytyksistä. Neuvottelutulos sopimukseksi esiteltiin 25.8.2014 seudun kuntajohtajille.

Sopimus koskee Helsingin seudun 14 kuntaa: Espoo, Helsinki, Hyvinkää, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula, Vantaa ja Vihti. Sopimuksen osapuolena on myös Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL). Sopimus täydentää voimassa olevaa maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimusta, joka on voimassa vuoden 2015 loppuun.

Kunnat ovat käsitelleet ja hyväksyneet sopimuksen omien menettelyidensä mukaisesti joko kunnan hallitus- tai valtuustokäsittelyssä 14.10.2014 mennessä. Sopimuksessa kunnat sitoutuvat lisäämään asuntokaavoitusta vuosina 2016–2019 noin 25 prosenttia verrattuna voimassa olevaan maankäyttöä, asumista ja liikennettä (MAL) koskevan aiesopimuksen tavoitetasoon. Asunnot tulee kaavoittaa joukkoliikenteen kannalta hyvin saavutettaville alueille ja erityisesti nykyisen ja toteutumassa olevan rataliikenteen varrelle. Valtio osallistuu sopimuksessa mainittujen suurten infrastruktuurihankkeiden rahoittamiseen edellyttäen, että sopimuksen mukaiset kaavoitustavoitteet toteutuvat.

3. Valtion toimenpiteet

Helsingin seudun suurista infrastruktuurihankkeista sopimus koskee Pisara-rataa Helsingissä, länsimetron jatkamista Matinkylästä Kivenlahteen sekä Helsinki-Riihimäki -rataosan kapasiteetin parantamisen ensimmäistä vaihetta.

Sopimuksen mukaan valtio arvioi mahdollisen osallistumisen Pisara-radon rakentamiseen sen hankearviointia sekä rahoitusta koskevien selvitysten ja tonttitarjonnan lisäämistä koskevan sopimuksen perusteella. Pisaraa koskeva rahoitus selvitys ja hankearviointi ovat valmistuneet marraskuussa. Hallitus varautuu käsittelemään Pisaran toteuttamisedellytyksiä talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa vuoden 2014 loppuun mennessä.

Pisara-radon vaikutukset kohdistuvat laajasti pääkaupunkiseudun liikenne- ja erityisesti joukkoliikennejärjestelmään. Merkittävimmät vaikutukset ovat Helsingin seudun matkustajille. Hyödyt koostuvat nykyisten matkustajien aikahyödyistä sekä kävely ja odotusaikojen lyhenemisestä ja vaihtotapahtumien muutoksista. Pisara-hankkeen ohella suunnitellaan myös Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantamista.

Valtiolla on kuntien hyväksymän sopimuksen perusteella valmius osallistua länsimetron rakentamiseen sen suunniteltuun päätepisteeseen, Kivenlahteen saakka. Valtio osallistuu hankkeeseen sen toteutusajan

huomioivan kustannusarvion perusteella laskettuun 30 prosentin rahoitusosuuteen, joka kuitenkin on enintään 240 M€ (MAKU -indeksi 11/2013), ja joka tulee maksettavaksi vuosina 2017 - 2020.

Länsimetron rakentamisen Matinkylästä Kivenlahteen vaikutukset luovat mahdollisuuksia tehokkaalle joukkoliikenteen käytölle ja kaupunkirakenteen tiivistämiselle. Vaikutuspiirissä arvioidaan asuvan vuonna 2040 noin kolmanneksen nykyistä enemmän eli 90 000 asukasta ja sijaitsevan noin 16 000 työpaikkaa.

Helsinki-Riihimäki -rataosan kapasiteetin lisääminen (1.vaihe) sisältyy vuoden 2015 talousarvioesitykseen. Ensimmäisessä vaiheessa junaliikenteen toimintavarmuus parantuu ja junatarjontaa voidaan lisätä kahdella junaparilla tunnissa nykyisen kahden junaparin lisäksi.

Sopimuksen mukaisesti valtio lopettaa toimintonsa Malmin lentokentällä aikaisintaan 2016, minkä jälkeen alue vapautuu Helsingin kaupungin tarpeisiin.

Sopimukseen on kirjattu tavoite jatkaa pieniä, kustannustehokkaita liikennehankkeita koskevan ns. KUHA-rahoitusjärjestelmän ja -hankekokonaisuuden toteuttamista vuosina 2016 - 2019. Tavoitteena on lisätä rahoitusta siten, että valtio ja kunnat osoittavat hankkeille rahoitusta yhteensä 30 milj. euroa vuodessa. Lisäksi Klaukkalan ja Hyrylän ohikulkuteiden suunnittelua ja toteuttamisvalmiutta edistetään.

Valtion kustannusvastuiden edellytyksenä on, että eduskunta osoittaa talousarvioissa varat, jotka voidaan käyttää kyseisiin tarkoituksiin.

4. Sopimuksen hyväksyminen Helsingin seudun kunnissa

Espoo	kh 15.9.2014
Helsinki	kh 6.10.2014
Hyvinkää	kh 1.9.2014, KV 15.9.2014
Järvenpää	kh 15.9.2014
Kauniainen	kh 3.9.2014, KV 15.9.2014
Kerava	kh 22.9.2014, KV 13.10.2014
Kirkkonummi	kh 29.9.2014, KV 6.10.2014
Mäntsälä	kh 29.9.2014, KV 6.10.2014
Nurmijärvi	kv 8.10.2014
Pornainen	kh 6.10.2014, KV 14.10.2014
Sipoo	kh 9.9.2014, KV 6.10.2014
Tuusula	kh 29.9.2014 (äänin 6-5), KV 13.10.2014 (tiedoksi)
Vantaa	kh 8.9.2014, KV 22.9.2014
Vihti	kh 29.09.2014, KV 6.10.2014